

Història i memòria del franquisme

«Història i memòria: el franquisme i els seus efectes als Països Catalans». 11, 12 i 13 de novembre de 2005: col·loqui de tardor sobre història del franquisme a Banyoles.

En un entorn privilegiat, l'estany de Banyoles tenyit dels mil colors freds de la tardor: el col·loqui organitzat pel Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i la Universitat de Girona, que ha aplegat molts dels més destacats historiadors sobre el franquisme. A més, el públic present, per nombrosos, fins i tot va sorprendre. Qualitat en les argumentacions exposades i èxit d'assistència, per la qual cosa és sincera la felicitació a Jordi Font, en primer lloc, ànima de l'acte; a Àngel Duarte i Josep Clara, catedràtic i professor, tots dos de la Universitat de Girona, amb un important paper en qualitat de direcció científica; finalment, a Berta Noguer, coordinadora, que va aconseguir fer sentir còmode a tothom, públic i conferenciant.

Josep Fontana, ni més ni menys, obria divendres el col·loqui de tardor. De manera intel·ligent i irònica va defensar que el franquisme fou un règim sense ideologia, feixista i repressiu; a més, tot creixement econòmic que es va produir durant la dictadura va ser, digué, malgrat Franco. Així!

Sense matisos. D'impietat se'n parlà més. Franco, l'Església i els seus generals, encara que tots catòlics, no tingueren pietat. Paraula de connotacions tan religioses! Efectivament, de la duresa dels vencedors i del cru exili en parlaren Francesc Vilanova i Joan Sagués. Gómez Roda va fer referència al nou paradigma historiogràfic sobre el feixisme; i com aquest nou model d'anàlisi afectava el franquisme. El franquisme és feixisme? En referència a aquesta pregunta hi ha un intens debat historiogràfic a Espanya. En aquest sentit, foren il·luminadores les paraules de Joan Maria Thomàs i de Francisco Morente, entre els quals va tenir lloc una evanescent i elegant controvèrsia, tanmateix també profunda i important per a la millor comprensió del règim del 18 de juliol.

Pere Ysàs va ocupar-se de la resistència contra el franquisme durant les dècades de 1960 i 1970. La democràcia no fou el camí natural en el qual va desembocar la tenebrosa dictadura, sinó que hi va haver, advertia Ysàs, un autèntic moviment d'opo-

sició en ascens protagonitzat per obrers, estudiants i intel·lectuals.

De resistència també en va parlar Maria Josepa Gallofré, filòloga, la qual va relatar el genocidi cultural que els franquistes van infligir a la cultura catalana.

Carme Molinero va insistir que l'oposició contra el franquisme no fou un fet banal i sense importància, ans al contrari. Tampoc el franquisme, afegia, en la seva última etapa va convertir-se en un règim sense perill; seguia essent una dictadura assedegada de sang, erigida sobre la columna glaçada de la victòria de 1939.

En referència a la memòria, Andreu Mayayo va introduir una interessant idea: cal entendre, va afirmar, que un grup humà tingui la necessitat de recuperar les seves víctimes. No es tracta de culpabilitzacions, sinó de justícia envers les víctimes. Això no obstant, va responsabilitzar la nació espanyola del genocidi cultural contra Catalu-

nya, oblidant que la Guerra Civil no fou una guerra de Catalunya contra Espanya. Quants espanyols no tingueren cap responsabilitat en les accions comeses pel règim franquista! De l'oblit d'aquestes víctimes del camp antifranquista, Ricard Vinyes en va responsabilitzar sobretot el PSOE.

Jordi Galofré va presentar el seu llibre *La repressió franquista a Banyoles*. També, amb gran erudició, Josep Clara va parlar d'història local i posà de manifest algunes de les causes que, segons el seu parer, han contribuït a esmoreir el dinamisme dels estudis sobre el franquisme a les comarques gironines. Van rebre gairebé tots, des de les institucions provincials fins a la Universitat.

Les comunicacions, molt nombroses, foren el complement perfecte d'aquest col·loqui. Xavier Díez, Jordi Julià o Joaquim M. Puigvert, professor de la Universitat de Girona, que va escriure de Josep Danés i Torras, foren alguns dels molts autors —impossible enumerar-los tots— d'aquestes comunicacions, relatades amb abundants dosis de crítica per David Ginard i Martí Marín.

En fi, d'història va parlar-se a Banyoles, plena també de la memòria que a Catalunya —més que no als Països Catalans?— ha deixat el règim del *generalísimo*.

Alfons Jiménez